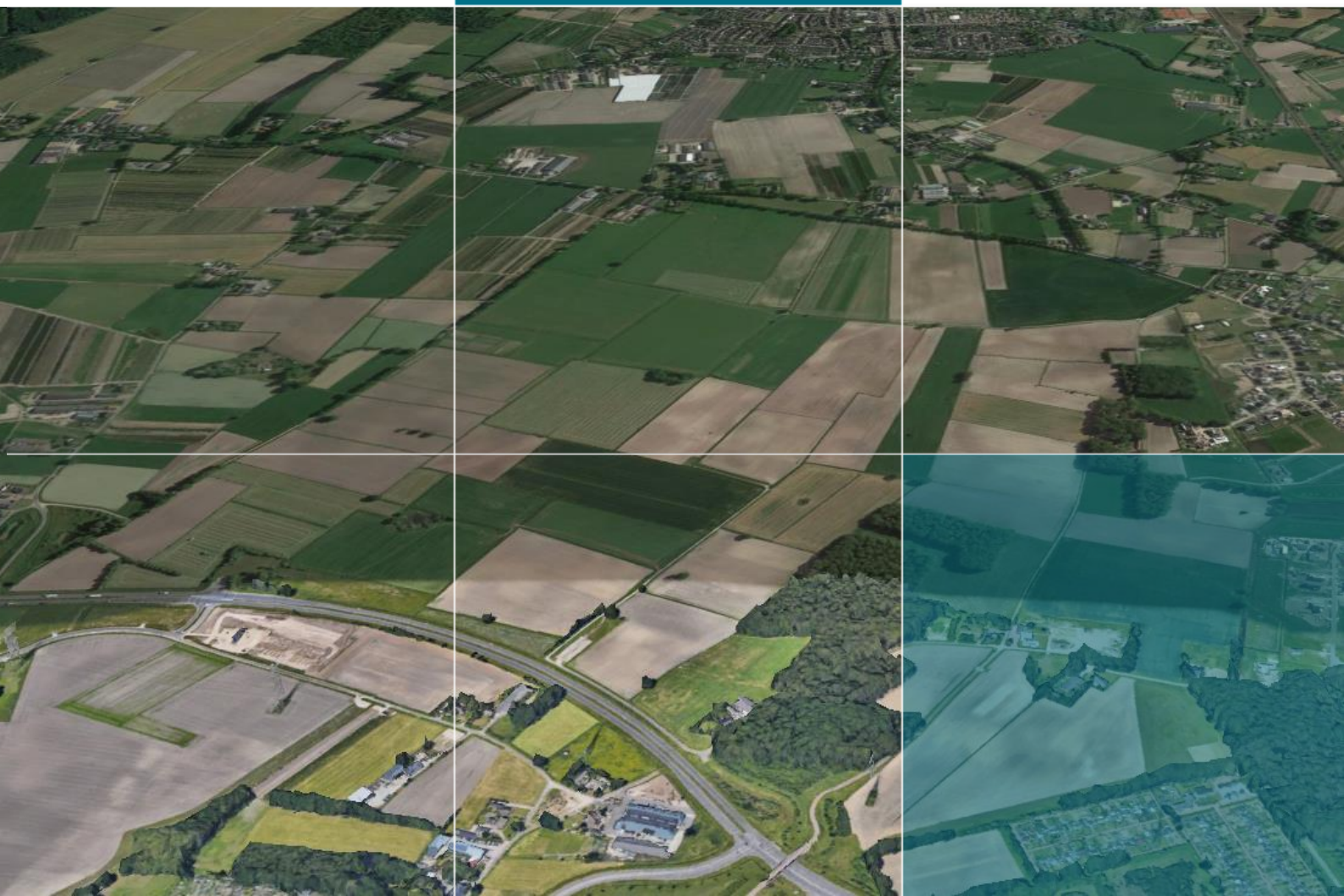

Januari
2024

QUICKSCAN FLORA & FAUNA
Zwaluwenbunders, Tilburg

COLOFON

Opdrachtgever	gemeente Tilburg
Datum	Januari 2024
Status	Definitief
Projectnummer	2023-091
Auteur	Elmar Prins
Controle	Nick Hofland en Jan van Harten

INHOUD

1	INLEIDING	4
2	PLANGEBIED EN VOorgenomen ONTWIKKELINGEN	5
2.1	LIGGING EN BEGRENZING PLANGEBIED	5
2.2	KENMERKEN PLANGEBIED	7
2.3	VOorgenomen ONTWIKKELINGEN	8
3	WETGEVING EN NATUURBELEID	10
3.1	SOORTBESCHERMING	10
3.2	NATURA 2000	11
3.3	NATUURNETWERK NEDERLAND	11
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	12
5	RESULTATEN	13
5.1	WET NATUURBESCHERMING	13
5.1.1	VOGELS	13
5.1.2	GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN	19
5.1.3	VLEERMUIZEN	20
5.1.4	REPTIELEN EN AMFIBIEËN	21
5.1.5	VISSEN	22
5.1.6	ONGEWERVLEDEN	22
5.1.7	VAATPLANTEN EN MOSSEN	23
5.2	NATUURBESCHERMINGSWET (NATURA 2000)	23
5.3	NATUURNETWERK NEDERLAND	24
6	CONCLUSIE	26
BIJLAGEN		
BIJLAGE 1	BESCHERMDE SOORTEN VAN ARTIKEL 3.5	
BIJLAGE 2	OVERIGE BESCHERMDE SOORTEN VAN ARTIKEL 3.10 IN GELDERLAND	

1 INLEIDING

AANLEIDING

Medio 2023 heeft Buiting Advies in opdracht van dhr. Marc Houter en Olivier Keij, namens gemeente Tilburg, een quickscan flora en fauna uitgevoerd in de Zwaluwenbunders te Tilburg.

De gemeente is voornemens een groot deel van de Zwaluwenbunders te herinrichten en ontwikkelen. Het gebied bestaat momenteel uit landbouwgronden en de huidige plannen voorzien in de ontwikkeling van een grote natuurkern met daaromheen extensieve biologische landbouw. Daarnaast dienen er mogelijkheden te komen voor recreatief medegebruik.

Middels deze quickscan flora en fauna is vastgesteld of de voorgenomen ontwikkelingen zouden kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten of hun beschermde verblijfplaatsen (voortplantingsplaatsen, rustplaatsen dan wel nesten).

Daarnaast is uitgezocht of er als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten zouden kunnen optreden op Natura 2000-doelen of het Nederlands Natuurnetwerk.

Indien één of meerdere van bovenstaande facetten niet (in alle redelijkheid) op basis van de quickscan is uit te sluiten, wordt geadviseerd hoe verder gehandeld kan worden. Daarbij kan gedacht worden aan gericht nader onderzoek, een nadere toetsing/beoordeling, bijstellen van de plannen of eventueel een ontheffingsprocedure.

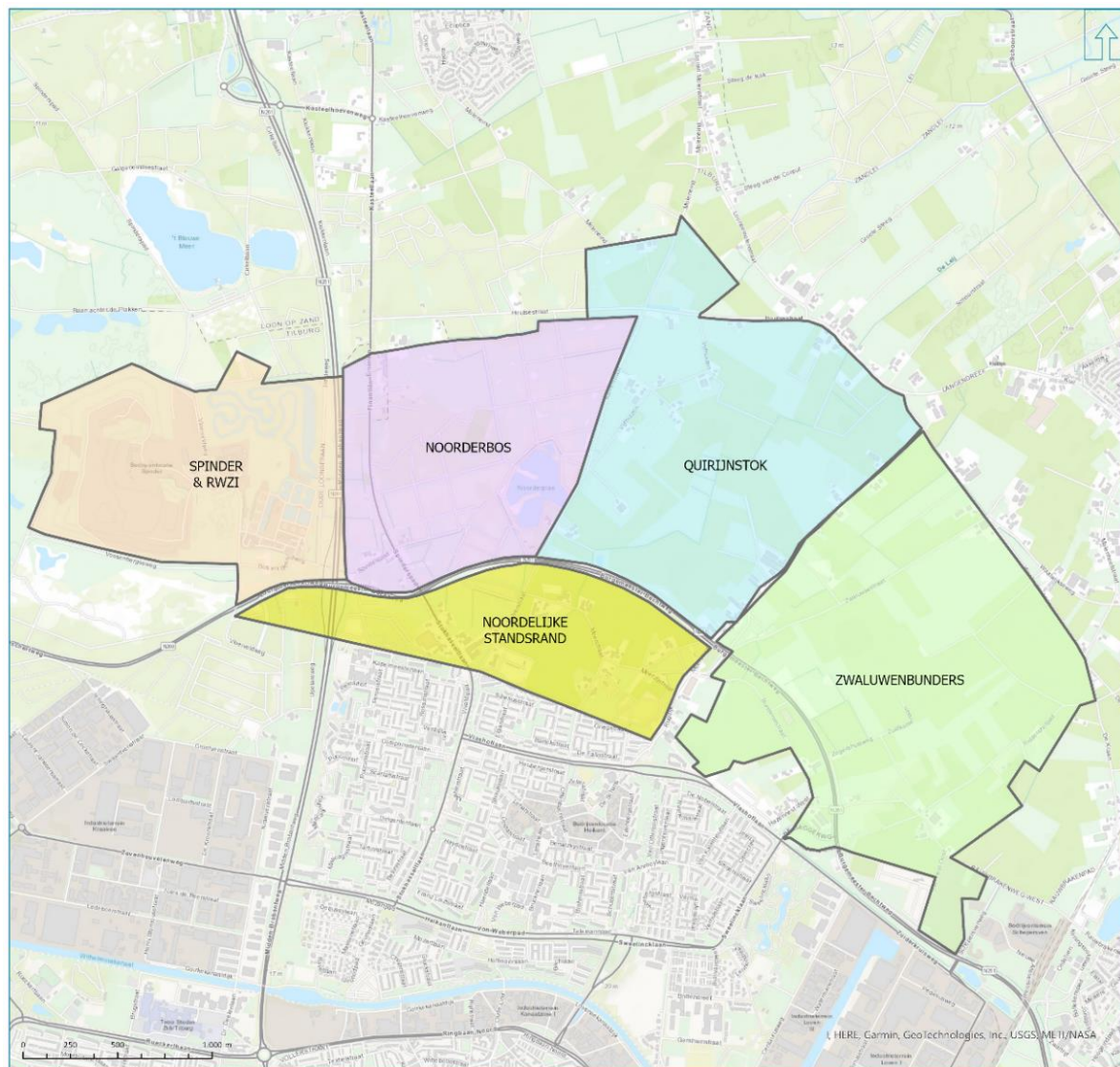
De onderzoeksmethode en resultaten van de quickscan zijn in deze rapportage opgenomen.

2 PLANGEBIED EN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

2.1 LIGGING EN BEGRENZING PLANGEBIED

Het plangebied 'De Zwaluwenbunders' is gelegen direct ten noordoosten van de stad Tilburg en maakt onderdeel uit van het Klimaatlandschap Pauwels. Het betreft het meest oostelijke deelgebied van het Klimaatlandschapspark, zie afbeelding 1. Een exacte begrenzing van het uiteindelijke herinrichtingsgebied is nog niet helemaal te geven. Een groot aantal percelen binnen het plangebied (zoals begrensd op afbeelding 1) is reeds in eigendom van de gemeente en maakt (vrijwel) zeker deel uit van de toekomstige ontwikkelingen. Er kunnen echter ook mogelijk nog enkele percelen toegevoegd of uitgeruild worden.

Het plangebied 'De Zwaluwenbunders' waarop deze quickscan betrekking heeft omvat alle gronden die mogelijk in het plan kunnen worden betrokken en de quickscan heeft dus betrekking op het gehele plangebied zoals weergegeven in afbeelding 1. Een deel van het gebied ten zuiden van de Burgemeester Bechtweg is niet meegenomen in de quickscan omdat dit deelgebied geen onderdeel uit maakt van de planvorming op dit moment. Tot slot dient vermeld te worden dat bij het uitvoeren van de quickscan over de grens van het plangebied heen is gekeken om te voorkomen dat negatieve effecten op beschermde soorten of verblijfplaatsen buiten het plan/ontwikkelgebied zelf (via externe werking) over het hoofd worden gezien.

LANDSCHAPSPARK PAUWELS

Verschillende deelgebieden

opdrachtgever: Gemeente Tilburg
 schaal: 1:20.000
 datum opmaak: 30-11-2022
 formaat: A3 landscape
 tekenaar: JvH
 projectnaam: Landschapspark Pauwels

LEGENDA

naam

- NOORDELIJKE STANDSRAND
- NOORDERBOS
- SPINDER & RWZI
- QUIRJINSTOK
- ZWALUWENBUNDERS

Buiting Advies BV
 Buitingadvies Binnendijk 10, 5018 JH Tilburg
 telefoon: +31(0)11 813042
 e-mail: advies@buiting.nl
 www.buiting.nl

Afbeelding 1: ligging en begrenzing plangebied 'De Zwaluwenbunders' binnen landschapspark Pauwels (rood omlijnd is het plangebied waarop deze quickscan betrekking heeft)

2.2 KENMERKEN PLANGEBIED

De Zwaluwenbunders bestaat momenteel vooral uit een vrij intensief gebruikt agrarisch landschap van akkers en graslanden, plaatselijke kwekerijtjes en volkstuinen en met name in het zuidoosten enkele bospercelen, zie afbeelding 2. De percelen worden in veel gevallen gescheiden door vrij ruig begroeide sloten of greppels die zomers droog vallen. Op een aantal plaatsen liggen (amfibieën)poelen. Infrastructuur in de vorm van openbare wegen bevindt zich vooral aan de randen van het plangebied. Binnen het gebied zelf liggen enkele landbouwwegen.

Afbeelding 2: impressie van het plangebied (de stippellijn geeft zeer globaal het plangebied weer)

Voor een uitgebreide beschrijving van het aanwezige landschap en de daarin aanwezige biotopen als bossen, graslanden, akkers en landschapselementen wordt verwezen naar de rapportage 'Ecologisch onderzoek en advies Zwaluwenbunders, deel 1, Tilburg', Buiting Advies februari 2023'.

2.3 VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

Binnen het plangebied wordt de ontwikkeling van hoogwaardige natuur nagestreefd in combinatie met extensieve(biologische) landbouw en recreatief medegebruik. In de natuurkern wordt gestreefd naar ontwikkeling van hoogwaardige natuur bestaande uit kruidenrijke vegetatie, struwelen, enkele kleine bosjes en een groot aantal amfibieënpoelen met als belangrijkste doelsoort de kamsalamander. Langs de randen van het plangebied is extensieve (biologische) landbouw gepland binnen een relatief kleinschalig landschap met vrij veel singels, hagen en plaatselijk kleine bosjes. De extensieve landbouw zal voornamelijk bestaan uit extensief beweide grasland, met daarnaast enkele kruidenrijke hooilandjes en kruidenrijke graanakkertjes. Voldoende kort gehouden extensieve graslandjes met landschapselementen zijn van belang in het zuidelijk deel rondom het bos waarin zich twee dassenburchten bevinden en het noord en oostelijk deel waar aan de randen van het plangebied steenuil territoria aanwezig zijn. Voorafgaand aan het schrijven van deze quickscan-rapportage zijn reeds een aantal ecologische onderzoeken uitgevoerd. Daaruit voortvloeiende ecologische conclusies en adviezen zijn al meegenomen in het schetsontwerp dat door HNS landschapsarchitecten in nauwe samenwerking met onder andere ecologen, hydrologen en bodemkundigen is uitgewerkt (afbeelding 3).

Afbeelding 3: Schetsontwerp Zwaluwenbunders (HNS landschapsarchitecten)

Bovenstaand is uiteengezet welke landschappelijke ontwikkelingen worden nagestreefd. Concrete inrichtingsaspecten ten aanzien van de quickscan zijn onder andere:

(MOGELIJKE) INRICHTINGSMAATREGELEN:

- aanleg van bosjes op landbouwgrond;
- aanleggen van mantelvegetaties langs bestaande en te ontwikkelen bosjes;
- aanleg van singels, hagen en struweeltjes op landbouwgrond;
- aanleg van poelen op landbouwgrond;
- ontwikkelen van kruidenrijke vegetaties op huidige landbouwgrond;
- afgraven van grond (tot max 35cm) in de te ontwikkelen natuurkern;
- verwerken van vrijgekomen grond op landbouwpercelen;
- verhogen van gemiddelde waterstand door afdammen van wat diepere watergangen;
- graven van greppels om te voorkomen dat grondwater te lang hoog in de met fosfaat verzadigde bovenlaag komt;
- mogelijk verwijderen van een schuurtje;
- plaatsen van rasters ten behoeve van grazers;
- reguleren wandelen met aangelijnde hond (o.a. zonering);
- aanleg van fietspaden en wandelpaden;
- realiseren van ontsluiting over de Burgemeester Bechtweg naar Tilburg Noord

WAT NIET PLAATS VIND IN HET KADER VAN DE ONTWIKKELING EN DUS GEEN ONDERDEEL IS VAN DE QUICKSCAN

- er worden geen bossen, singels, hagen of lanen verwijderd;
 - er worden geen bomen geveld;
- (Mocht dit onverhoopt toch noodzakelijk blijken dan is daarvoor een aparte toetsing noodzakelijk).

3 WETGEVING EN NATUURBELEID

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Via deze wet is onder andere de bescherming van de Nederlandse inheemse flora en fauna en Natura2000-gebieden geregeld.

3.1 SOORTBESCHERMING

ZORGPLICHT

In de Wet natuurbescherming is de algehele zorgplicht opgenomen. De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

1. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
2. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
3. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Onderstaand zijn de relevante extra verbodsbepalingen weergegeven:

ARTIKEL 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

ARTIKEL 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

De soorten beschermd onder artikel 3.5 zijn genoemd in bijlage 1 van dit rapport.

ARTIKEL 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

- a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

PROVINCIALE VRIJSTELLINGEN

Per provincie is in de huidige Wet natuurbescherming een algehele vrijstelling van kracht voor een aantal soorten uit artikel 3.10. Deze gelden voor artikelen zoals opgenomen in artikel 3.10, maar de zorgplicht blijft altijd van kracht. De vrijstellingen zoals geldend binnen de provincie Noord-Brabant zijn opgenomen onder aan bijlage 2, bij dit rapport.

3.2 NATURA 2000

Binnen de Wet natuurbescherming zijn een aantal gebieden met internationale verplichtingen opgenomen. Deze Natura 2000-gebieden vormen een Europees netwerk van gebieden die de deelnemende lidstaten hebben aangewezen als speciale beschermingszone op basis van het voorkomen van habitats en soorten die extra bescherming nodig hebben. De Nederlandse overheid heeft zich verplicht om voor de aangewezen gebieden specifieke instandhoudingsdoelen op te stellen met betrekking tot de habitats en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Ontwikkelingen die een significant negatieve invloed op deze instandhoudingsdoelen hebben, zijn in principe niet mogelijk. Daarbij geldt dat ook ontwikkelingen die buiten Natura 2000-gebied zelf plaats vinden geen negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied mogen hebben (via externe werking).

Naast gebiedsbescherming kent Natura 2000 ook een strikt soortenbeschermingsbeleid. Een aantal daarvoor aangewezen dier- en plantensoorten (Habitatrichtlijn Bijlage IV) en alle vogels zijn strikt beschermd in heel Europa. De bescherming van deze soorten is in Nederland overgenomen in Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5).

3.3 NATUURNETWERK NEDERLAND

Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen bekend als de Ecologische Hoofdstructuur, EHS), is een netwerk van natuurgebieden en kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Door natuurgebieden te verbinden binnen de NNN wordt voorkomen dat gebieden geïsoleerd (komen te) liggen en dat plant- en diersoorten daarbinnen verdwijnen.

In de provincie Noord-Brabant heeft het NNN invulling gekregen in de vorm van het Natuur Netwerk Brabant. In principe komt de regelgeving er op neer dat een ontwikkeling c.q. nieuwe bestemmingplan binnen het Natuur Netwerk Brabant alleen mogelijk is indien er geen negatief effect op de ecologische waarden en kenmerken plaats vindt. Ontwikkelingen buiten het Natuur Netwerk Brabant die een negatief effect veroorzaken op de ecologische waarden en kenmerken dienen zoveel mogelijk beperkt en voor het overige gecompenseerd te worden.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

De onderzoeksmethode die bij de uitvoering van de quickscan is gevolgd, bestaat in hoofdlijn uit de volgende drie onderdelen.

BRONNENONDERZOEK

Middels een bronnenonderzoek is onderzocht wat bekend is over de aanwezigheid van via de Wet natuurbescherming beschermde soorten of beschermde verblijfplaatsen binnen het plangebied en in de directe omgeving daarvan. Hierbij vormde de Nationale database Flora en fauna één van de belangrijkste bronnen. Daarnaast zijn onder andere rapporten van vroegere natuuronderzoeken aangeleverd door gemeente Tilburg meegenomen. Tot slot danken we Mischa Cillessen, ecooloog bij de gemeente Tilburg en met zeer grote kennis van de flora en fauna van het plangebied en omgeving voor aanvullende informatie.

Verder is ingeschat of de voorgenomen ontwikkelingen binnen het plangebied zouden kunnen leiden tot een negatieve invloed op nabijgelegen Natura 2000-gebieden en of de ontwikkelingen negatieve effecten zouden kunnen hebben op de ecologische kenmerken en waarden van het Natuur Netwerk Brabant.

VELDONDERZOEK

Medio 2022 en 2023 is door ecologen op meerdere dagen verkennend onderzoek uitgevoerd in het gehele plangebied, zie tabel 1. Deze onderzoeken vonden met name in de zomer van 2022 plaats. Daarbij zijn graslanden, akkers, bosjes en landschapselementen langs en doorgelopen waarbij gelet is op aanwezigheid van beschermde soorten of verblijfplaatsen dan wel sporen die daar op wijzen.

De onderzoeken zijn aangevuld met een voorjaarsveldbezoek door twee ecologen op 25 april 2023. Op die dag zijn aanwezige bossen volledig doorkruist om een beeld te krijgen van de ecologische kwaliteiten en eventuele aanwezigheid van voorjaarsflora. Tevens zijn poelen bemonsterd met een net en monsters genomen ten behoeve van e-DNA-analyse, zie rapportage Ecologisch onderzoek en advies deel 2, ZWALUWENBUNDERS, TILBURG, Buiting Advies mei 2023).

Datum	Ecologen	Weer
25 augustus 2022	Jan van Harten/Nick Hofland	Droog, max. 32 graden, zonnig
2 september 2022	Jan van Harten	Droog, max. 26 graden, zonnig
8 september 2022	Jan van Harten/Nick Hofland	Droog, max. 22 graden, halfbewolkt
13 september 2022	Jan van Harten	Droog, max. 22 graden, halfbewolkt
25 april 2023	Elmar Prins/ Jan van Harten	Motregen, max. 10 graden, zwaar bewolkt

Tabel 1: bezoekdagen Zwaluwenbunders (exclusief gerichte onderzoeken naar steenuil)

ANALYSE EN CONCLUSIE

Door het combineren van de resultaten van het bronnenonderzoek en de veldbezoeken is ingeschat of de voorgenomen werkzaamheden zouden kunnen leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Daarbij is zowel rekening gehouden met de gevolgen van een veranderende leefomgeving als met verstoringseffecten die worden veroorzaakt tijdens de uitvoering van werkzaamheden. Gedurende de verkennende onderzoeken en eerste bronnenonderzoeken was al duidelijk geworden dat ten aanzien van enkele soorten nader onderzoek noodzakelijk zou zijn. Die onderzoeken zijn spoedig ingezet, nog voor het uitwerken van deze quickscan. Resultaten hiervan zijn volledigheidshalve ook meegenomen in deze quickscan en worden in dat geval expliciet vermeld.

5 RESULTATEN

5.1 WET NATUURBESCHERMING

Onderstaand wordt per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten in het plangebied en de directe omgeving voor (kunnen) komen. De resultaten zijn gebaseerd op een combinatie van de bronnenstudie en de veldbezoeken. Indien aan de orde is aangegeven welk effect de voorgenomen ontwikkelingen op beschermde soorten of verblijfplaatsen kunnen hebben en of de ontwikkelingen en bijbehorende maatregelen zouden kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Tot slot is aangegeven of en welke aanvullende stappen genomen kunnen worden om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

5.1.1 VOGELS

Het plangebied is geschikt als broedlocatie voor veel vogelsoorten. Zowel vogels van bossen als agrarische landschappen. Ecologisch Adviesbureau Cools geeft aan dat in 2008 van 37 vogelsoorten broedterritoria zijn aangetroffen (Toetsing Flora- en faunawet plangebied Bedrijventerrein Zwaluwenbunders te Tilburg, Ecologisch Adviesbureau Cools, januari 2011). Dit onderzoeksgebied bestrijkt ongeveer de helft van het plangebied dat middels deze quickscan is onderzocht. Er hebben sindsdien geen grote wijzigingen plaats gevonden binnen de Zwaluwenbunders en het is aannemelijk dat er vele tientallen soorten broeden in het plangebied, wat bovendien op basis van de aanwezige habitats te verwachten was. In principe geldt voor alle soorten vogels en hun nesten hetzelfde namelijk 'Werkzaamheden mogen nimmer leiden tot verstoring van een broedgeval of beschadiging van een nest dat in gebruik is (in ruime zin)'. Van een aantal soorten vogels is de nestplaats jaarrond beschermd, dus ook als de nesten niet in gebruik zijn, bijvoorbeeld in de winter. Deze soorten worden hieronder apart beschreven.

Het is aan te bevelen werkzaamheden die kunnen leiden tot verstoring, beschadiging of vernieling van in gebruik zijnde nesten uit te voeren buiten de indicatieve broedtijd (1 maart- 31 juli). Let wel, ook buiten de indicatieve broedperiode zijn in gebruik zijnde nesten beschermd, maar de kans op broedende vogels is dan alleen kleiner. In principe geldt dat hoe verder buiten het indicatieve broedseizoen, hoe kleiner de kans op een nest dat in gebruik is. Sommige vogels broeden echter regelmatig of zelfs vrijwel altijd buiten deze indicatieve broedtijd. Een check op in gebruik zijnde nesten vlak voor het uitvoeren van de werkzaamheden die zouden kunnen leiden tot verstoring of vernieling van een nest in gebruik, is daarom (vrijwel) het gehele jaar noodzakelijk.

JAARROND BESCHERMDE NESTEN EN VERBLIJFPLAATSEN

Van een beperkt aantal soorten is de broedplek/het nest jaarrond beschermd (Wet natuurbescherming 3.1). Dit houdt in dat de broedlocatie/het nest ook beschermd is op momenten dat dit niet in gebruik is. Alle onderdelen van het leefgebied die nodig zijn om het nest te kunnen laten functioneren zijn bovendien beschermd. Dit kan bijvoorbeeld essentieel foerageergebied zijn.

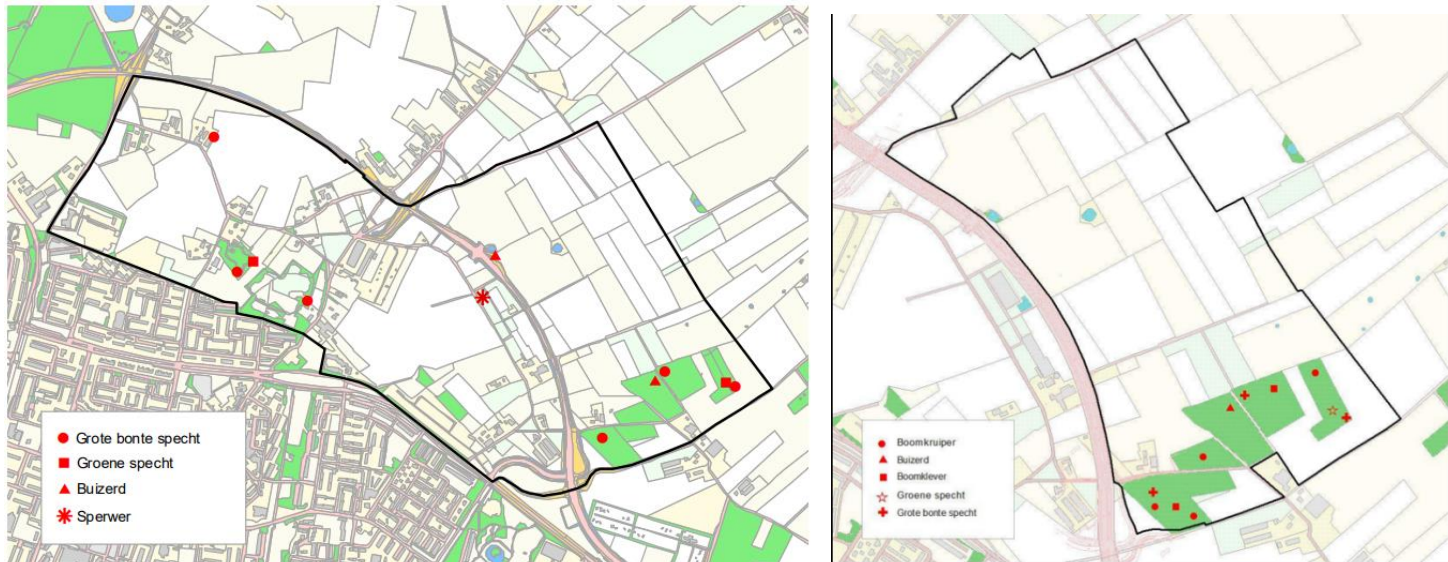
Onderstaand worden als eerst de broedvogels behandeld waarvan het nest altijd jaarrond beschermd is (categorie 1 t/m 4).

Boomvalk

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor een nest van Boomvalk in het plangebied (en directe omgeving). Er zijn enkele waarnemingen van de soort in de NDFF (laatste 5 jaar), maar die wijzen niet op aanwezigheid van een nest. Het is vrijwel uit te sluiten dat in het plangebied een nest van boomvalk aanwezig is, bovendien worden er als onderdeel van de ontwikkeling geen bomen geveld. Het plangebied wordt als potentieel leefgebied voor de soort veel geschikter door toename van insecten als libellen. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort.

Buizerd

Adviesbureau Cools meldt een buizerdnest in een bosperceel bij het Hazennest in 2008 en één in een bosje langs de Burgemeester Bechtweg (Toetsing Flora- en faunawet plangebied Rugdijk-Kouwenberg-Zuidkamer te Tilburg, Ecologisch Adviesbureau Cools, maart 2009) en vermeld die opgave van 2008 bij het Hazennest opnieuw in 2011. (Toetsing Flora- en faunawet plangebied Bedrijventerrein Zwaluwenbunders te Tilburg, Ecologisch Adviesbureau Cools, januari 2011). Het is op basis van de quickscan niet met zekerheid vast te stellen of de nestplaatsen van buizerd uit 2008 er nog zijn dan wel in gebruik zijn.

Afbeelding 4: Nestlocatie buizerd in 2008 (Ecologisch Adviesbureau Cools, 2009 resp. 2011)

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen ruim 150 waarnemingen van buizerd uit het plangebied (en directe omgeving). Slechts twee opgaven wijzen in de richting van een mogelijk nest ('nest-indicerend gedrag' en 'baltsend' in 2018 resp. 2022) uit het westelijk deel van het plangebied. Er zijn geen concrete opgaven van een broedgeval of nest binnen de NDFF.

Omdat er geen bomen of bosjes worden verwijderd zal een nestplaats zelf niet fysiek beschadigd of verniet worden.

Het plangebied zal nadat het zich heeft her-ontwikkeld tot het beoogde landschap na verwachting weer even geschikt zijn als foerageergebied als voor de start van de ontwikkelingen. Nadat de natuurtechnische inrichtingsmaatregelen zoals plagwerkzaamheden en aanleg van poelen is gerealiseerd, zal het plangebied in die delen echter voor enige tijd naar verwachting veel minder geschikt zijn. Op die plekken zullen prooidieren waaronder muizen veel minder aanwezig zijn doordat de voor muizen gunstige rijke grond is afgegraven en er bovendien geen schuilmogelijkheden zijn. Ook andere prooien zoals konijnen, jonge vogels, amfibieën, regenwormen en kevers zullen minder voorhanden zijn. Voor een grote roofvogel als de buizerd kent deze een relatief klein territorium van 1 tot hooguit enkele vierkante kilometers. Dit is voornamelijk afhankelijk van de voedselsituatie. Het territorium is in principe het hele jaar door bezet. Verder dient getoetst of een eventueel aanwezig nest niet door recreatie in het geding kan komen.

Wij adviseren om in het voorjaar van 2024 vast te stellen of sprake is van één of meerdere in gebruik zijnde nesten en territoria en in te schatten of de het aannemelijk is dat door de ontwikkelingen de functionaliteit van een nest c.q. vaste verblijfplaats (tijdelijk) in het geding kan komen.

Mocht vastgesteld worden dat sprake is van een nest in gebruik dan is tevens van belang dat met name in de broedtijd (in ruime zin) van de buizerd een eventueel broedgeval ook niet verstoord wordt door inrichtingswerkzaamheden. Daarbij dient voor de zekerheid uit te worden gegaan van een verstoringsafstand van 150 meter rondom een bezet nest. Hier dient derhalve of op voorhand met de planning en werkwijze rekening mee te worden gehouden.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een gebouw bewonende soort. Binnen het plangebied worden geen gebouwen gesloopt of aangetast m.u.v. mogelijk een klein schuurtje dat ongeschikt is als broedplaats voor deze soort. Het plangebied wordt geschikter als foerageergebied door toename van insecten als gevolg van ontwikkeling van poelen en kruidenrijk grasland. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort.

Grote gele kwikstaart

Er zijn ruim tien opgaven van deze soort in de NDFF (laatste 5 jaar) uit het plangebied (en directe omgeving) waarvan de meeste vliegend over de bebouwde kom. Er zijn geen aanwijzingen voor een broedgeval en er lijken geen geschikte oevers om te broeden aanwezig in het plangebied. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort.

Havik

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen 5 waarnemingen van havik uit het plangebied (en directe omgeving) naar voren. Geen van de waarnemingen indiceert een aanwezig nest. In principe lijken alleen de bossen in het zuiden eventueel geschikt als broedlocatie. Tijdens de veldbezoeken zijn geen nesten aangetroffen die van een havik zouden kunnen zijn. Ook zijn er geen haviken waargenomen.

Fysieke aantasting van een nest is niet aan de orde omdat er geen bos/bomen worden geveld. Indien er al een nest aanwezig zou zijn dan is nog niet de verwachting dat de ontwikkelingen er toe leiden dat het foerageergebied zodanig minder van kwaliteit wordt dat dit de functionaliteit van een nestplaats in gevaar brengt. Haviken jagen met name op vogels en hebben bovendien een behoorlijk ruim jachtterrein tot vele kilometers buiten de nestlocatie. Het strikte territorium waarin de soort indringers van dezelfde soort niet duld is overigens kleiner.

Het is wel aan te raden verder te onderzoeken in 2024 of er een eventueel nest van havik in het plangebied aanwezig is. Mocht vastgesteld worden dat sprake is van een nest in gebruik dan is tevens van belang dat met name in de broedtijd (in ruime zin) van de havik een eventueel broedgeval niet verstoord wordt door inrichtingswerkzaamheden. Daarbij dient voor de zekerheid uit te worden gegaan van een verstoringsafstand van 150 meter rondom een bezet nest. Hier dient derhalve of op voorhand met de planning en werkwijze rekening mee te worden gehouden.

Huismus

De huismus is een gebouw bewonende soort. Binnen het plangebied worden geen gebouwen gesloopt of aangetast m.u.v. mogelijk een klein schuurtje dat ongeschikt is als broedplaats. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort.

Kerkuil

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen 7 waarnemingen van een kerkuil uit het plangebied (en directe omgeving). De kerkuil is een gebouw bewonende soort. Binnen het plangebied worden geen gebouwen gesloopt of aangetast m.u.v. mogelijk een klein schuurtje. Er zijn geen aanwijzingen dat de het schuurtje wordt gebruikt als broedplaats of roestplaats door een kerkuil. Tijdens de gebiedsbezoeken (waaronder gerichte

avondonderzoeken naar steenuil, zie aldaar) zijn geen kerkuilen waargenomen. Het plangebied blijft als potentieel foerageergebied geschikt als grotendeels kleinschalig landschap. Door de voorgenomen werkzaamheden (plaggen en poelen graven) wordt een deel van het plangebied in potentie tijdelijk (max enkele jaren) ongeschikter als foerageergebied. Echter, tijdens de avondonderzoeken naar steenuil (waarbij ook op andere uilen is gelet) zijn geen (foeragerende) kerkuilen vastgesteld. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb ten aanzien van deze soort.

Oehoe

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen geen waarnemingen van een oehoe uit het plangebied (en directe omgeving). Het plangebied lijkt als broedplaats niet geschikt m.u.v. misschien de bossen rondom Hazennest. Tijdens de veldbezoeken is geen oehoe gehoord en er zijn ook geen geschikte nestplaatsen aangetroffen. Bovendien worden geen bossen of bomen geveld. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb ten aanzien van deze soort.

Ooievaar

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen ruim 75 waarnemingen van ooievaar naar voren uit het plangebied en directe omgeving. De soort is regelmatig ter plaatse of foeragerend aangetroffen. Er zijn geen opgaves die duiden op een nest. Een nest van deze soort zou ook absoluut opgevallen moeten zijn tijdens de vele veldbezoeken. Het is zo goed als uit te sluiten dat er een nest aanwezig is. Tijdens de vele veldbezoeken zijn geen ooievaars aangetroffen. Het is onaannemelijk dat het plangebied essentieel is als foerageergebied voor een nest noch dat de inrichtingswerkzaamheden zullen leiden tot (tijdelijke) aantasting van de functionaliteit van een nestplaats. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb ten aanzien van deze soort.

Ransuil

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen 7 waarnemingen van ransuilen uit plangebied en directe omgeving. Eén van de waarnemingen was een zichtwaarneming van één van onze ecologen tijdens onze veldonderzoeken naar steenuil (zie onder bij steenuil). Dat was een zichtwaarneming van een foeragerende ransuil in het noordoostelijk deel van het plangebied in april 2023. Een andere waarneming betrof een roepend exemplaar vastgesteld door één van onze ecologen tijdens één van de steenuil onderzoeken eind maart 2023. De overige opgaven betreffen roepende uilen tussen 2018 en 2021, waarvan twee keer twee vogels in 2018 en 2019. De meeste waarnemingen (3) komen uit de bosjes ten oosten van het Hazennest. Er zijn geen concrete aanwijzingen voor een aanwezig nest, maar het is evident dat het plangebied in ieder geval wordt gebruikt als foerageergebied. Een aanwezige nestplaats en zeker een roestplaats kan ook niet worden uitgesloten. Fysieke aantasting van een nest of roestplaats als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen is niet mogelijk omdat er geen bos/bomen worden geveld.

Nadat de natuurtechnische inrichtingsmaatregelen zoals plagwerkzaamheden en aanleg van poelen is gerealiseerd, zal het plangebied in die delen echter voor enige tijd naar verwachting veel minder geschikt zijn. Op die plekken zullen prooidieren waaronder (veld/woel)muizen (het hoofdvoedsel van de ransuil) veel minder aanwezig zijn doordat de voor muizen gunstige rijke grond is afgegraven en er bovendien geen schuilmogelijkheden zijn. Na de herinrichting is een deel van het plangebied mogelijk ook nog wat minder geschikt als foerageergebied omdat de voorkeur van ransuilen uit gaat naar open terreinen met lage vegetatie van altijd groene velden. Daar staat tegenover dat het gebied rondom het Hazennest en delen in het oosten van het plangebied in kwaliteit toenemen als foerageergebied door realisatie van extensief laag grasland.

De grootte van het jachtgebied bedraagt volgens Klammer gemiddeld circa 2-3 vierkante kilometer, in uitzonderlijke gevallen-met name bij voedselgebrek- tot 5km² (Uilen van Europa, Mebs en Scherzinger, herfst 2000). De beste leefgebieden kennen een dichtheid van enkele tientallen territoria per 100 vierkante

kilometer. Een beperkte oppervlakte van enkele tientallen hectare wordt tijdelijk zeer ongeschikt, maar na enkele jaren weer geschikt (hoewel minder geschikt dan heden).

Geadviseerd wordt nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door de ransuil, zodat een voldoende inschatting kan worden gemaakt of de (tijdelijke) veranderingen binnen het plangebied de functionaliteit van nestplaatsen of roestplaatsen (tijdelijk) kunnen aantasten. Daarbij dient eventueel ook de omgeving van het plangebied te worden meegenomen. De voedselbeschikbaarheid/beschikbaar areaal en geschiktheid foerageergebied voor, tijdens en na de herinrichting zijn daarbij van belang.

Roek

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen 35 opgaven van roeken naar voren uit het plangebied (en directe omgeving). Geen van de opgaven indiceren een nest. Roek is een koloniebroeder en een nestplaats van roek zou zeker zijn opgevallen tijdens de vele veldonderzoeken. Het is zo goed als uit te sluiten dat er nesten van roeken in het plangebied aanwezig zijn. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort.

Slechtvalk

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen 5 opgaven naar voren van slechtvalken uit het plangebied en de directe omgeving. In 2018 was sprake van parende vogels en een vastgesteld territorium. Deze bevond zich ten zuiden van de Burgemeester Bechtlaan. De latere waarnemingen zijn alle van één individu ver buiten het broedseizoen. Tijdens geen van de veldonderzoeken is een slechtvalk vastgesteld. Er zijn ook geen geschikte plekken voor een nest aanwezig binnen het plangebied. Als foerageer/jachtgebied wordt het plangebied alleen maar geschikter. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb ten aanzien van deze soort.

Sperwer

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen een kleine 60 opgaven naar voren van sperwer uit het plangebied en de directe omgeving. Geen van die waarnemingen wijst richting een concreet broedgeval. Het is echter ook niet geheel uit te sluiten dat er een nest aanwezig is in de bossen rondom het Hazennest. Tijdens de veldonderzoeken (april 2023) is in één van de bosjes een nest vastgesteld dat in theorie van een sperwer kan zijn. Er was geen activiteit en ook geen sporen die wezen op concreet gebruik. Omdat er geen bomen of bosjes worden verwijderd zal een nestplaats zelf sowieso niet beschadigd of vernietigd worden. De ontwikkelingen leiden zo goed als zeker niet (ook niet tijdelijk) tot vermindering van de kwaliteiten van het foerageergebied.

Het is te adviseren om in 2014 te onderzoeken of er sprake is van een in gebruik zijnde sperwernest. Mocht vastgesteld worden dat sprake is van een nest in gebruik dan is tevens van belang dat met name in de broedtijd (in ruime zin) van de sperwer een eventueel broedgeval niet verstoord wordt door inrichtingswerkzaamheden. Daarbij dient voor de zekerheid uit te worden gegaan van een verstoringsafstand van 150 meter rondom een bezet nest. Hier dient derhalve of op voorhand met de planning en werkwijze rekening mee te worden gehouden.

Steenuil

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen bijna 70 waarnemingen van steenuil uit het plangebied (en directe omgeving) naar voren. De soort is sterk territoriaal en plaatsgebonden dus dat maakte het aannemelijk dat er nestplaatsen van de soort aanwezig zijn in en/of net buiten het plangebied. Omdat de steenuil ook kritisch is ten aanzien van de kenmerken van zijn foerageergebied (i.h.b. kort grasland met uitkijk/jachtposten) en 'ruigere natuur' niet erg geschikt is, is reeds voor het uitwerken van deze quickscan nader onderzoek uitgevoerd (AANVULLEND ONDERZOEK STEENUIL ZWALUWENBUNDERS TILBURG, Buiting Advies, 2023).

Hieruit kwam naar voren dat er meerdere broedplaatsen zijn aan de noordelijke, noordoostelijke en oostelijke rand van het gebied. De nestplaatsen, twee binnen het plangebied en de rest daarnet buiten, blijven behouden. Voor het realiseren van het schetsontwerp is input geleverd op basis van het steenuilen onderzoek, om er voor te zorgen dat er voldoende geschikt foerageergebied aanwezig blijft rondom de nesten. In het noordelijk en noordoostelijk deel in de directe omgeving van de nestplaatsen wordt indien er ontwikkelingen plaats gaan vinden juist ingezet op ontwikkeling van steenuilenfoerageergebied in de vorm van kort extensief begraasd grasland en hagen als uitkijkposten. Steenuilen hebben een klein territorium en jachtgebied rondom de nestplaatsen. Hoe beter dit is als foerageergebied hoe kleiner. Het is hierdoor zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb ten aanzien van deze soort. Zie voor het onderzoeksrapport: aanvullend onderzoek steenuil zwaluwenbunders Tilburg, Buiting Advies, Juli 2023.

Wespendief

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komt één waarneming naar voren van wespandief juni 2023 uit het plangebied (en directe omgeving). Het plangebied en zelfs de bosjes in de omgeving van het Hazennest lijken als habitat hooguit zeer matig geschikt. De wespandief geeft voorkeur aan bossen met open plekken, liefst met schrale (hei) vegetaties. De kans dat er een wespandiefnest aanwezig is in het plangebied is zo goed als uit te sluiten. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb ten aanzien van deze soort.

Zwarte wouw

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen geen waarnemingen van een zwarte wouw uit het plangebied (en directe omgeving). Ook het voorkeurs habitat dat bestaat uit halfopen bos- en waterrijke gebieden, zoals rivierdalen met oobossen, moerasgebieden is niet aanwezig. De kans dat er een nest van zwarte wouw aanwezig is in het plangebied is zo goed als uit te sluiten. Het is daarom zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort.

Categorie 5 soorten

Onderstaand wordt ingegaan op soorten van categorie 5. Dit zijn soorten die regelmatig terugkeren naar hetzelfde nest, maar ook voldoende in staat zijn om een nieuw nest te realiseren. In principe zijn de soorten honkvast, maar ze zijn ook voldoende flexibel om een andere nestplaats te vinden. Die soorten zijn alleen beschermd indien specifieke ecologische omstandigheden daar aanleiding toe geven. Bijvoorbeeld als er een broedlocatie verdwijnt maar nergens alternatieve mogelijkheden zijn.

Het is zo goed als uit te sluiten dat van één van de categorie 5 soorten een broedlocatie of rustplaats verdwijnt. Bovendien verdwijnt er door de ontwikkeling geen habitat dat in de wijde omgeving niet in aanzienlijke oppervlakten aanwezig is. In essentie verdwijnen er alleen algemene vrij intensief in gebruik zijnde graslanden en akkers, omdat deze worden omgevormd tot natuur dan wel extensieve landbouw. Mocht het al het geval zijn dat de functionaliteit van een nestplaats van een van de categorie 5 soorten in het geding komt, wat zeer onwaarschijnlijk is, dan is in de directe omgeving voldoende alternatief aanwezig.

Opmerking:

Zoals eerder aangegeven geldt voor alle vogels dat hun nest niet verstoord mag worden op het moment dat deze in gebruik zijn. Voor sommige met name grote soorten geldt een aanzienlijk grotere verstoringsafstand dan voor kleine zangvogels. Bij de jaarrond beschermde soorten is hier in de beschrijvingen al aandacht naar uit gegaan, zie buizerd, ransuil en sperwer. Deels broeden deze soorten ook nog buiten de algemene indicatieve broedtijd. Onder de categorie 5 vogels kan bosuil genoemd worden als een soort waar dit ook voor geldt. Daarnaast kunnen ook nog broedvogels aanwezig zijn waarvan het nest in principe onder geen enkele omstandigheid jaarrond beschermd is maar die wel een grotere verstoringsafstand kennen.

Wij adviseren een ecologisch werkprotocol te koppelen en af te stemmen op de planning om eventuele vertraging van werkzaamheden te voorkomen.

5.1.2 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Voor veel algemene zoogdieren geldt binnen de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de Wet natuurbescherming artikel 3.10. Er zijn uit het plangebied (dan wel directe omgeving) opgaven in de NDFF (laatste 5 jaar) van de volgende grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling van toepassing is: bunzing, damhert, das, eekhoorn, steenmarter en wezel (alle artikel 3.10). Het damhert betreft een incidentele waarneming uit 2022. Het plangebied is verder geen leefgebied van deze soort. De overige genoemde soorten zijn hieronder uiteengezet:

Eekhoorn

Er zijn een beperkt aantal (7) waarnemingen van eekhoorn uit het plangebied en directe omgeving (NDFF laatste 5 jaar). De eekhoorn heeft een voorkeur voor oud bos, maar komt ook voor in andere landschappen zoals parken en tuinen. Mits er voldoende voedsel aanwezig is. Nesten worden gebouwd in bomen. Mogelijk zijn er verblijfplaatsen aanwezig in de bossen rondom het Hazennest. Tijdens de inventarisatieronden zijn geen nesten aangetroffen, ook niet in de bossen. Het kan echter niet uitgesloten worden dat er toch een nest ergens aanwezig is. Er worden echter in het kader van de ontwikkeling geen bossen of bomen geveld. Ook gaat er geen geschikt habitat verloren. Er dient voorkomen te worden dat eventuele eekhoornnesten terwijl deze in gebruik zijn worden verstoord door inrichtingswerkzaamheden, bijvoorbeeld door aanplantwerkzaamheden van mantelvegetaties. Een check op nesten voorafgaand is dan van belang. Ook dient vastgesteld of de functionaliteit van eekhoornnesten in het geding kan komen door toekomstige te verwachten recreatief gebruik.

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn)

In de NDFF (laatste 5 jaar) is van zowel bunzing als wezel 1 opgave uit plangebied dan wel directe omgeving. Uit onderzoek met cameravallen is bekend dat alle drie de soorten wel in het gebied kunnen worden aangetroffen (mond. meded. Mischa Cillessen). Mogelijk bevinden zich in het plangebied verblijfplaatsen van deze soorten. Alle drie de soorten leiden een verborgen leefwijze. Het opsporen van eventuele nest-, verblijf- of rustplaatsen is vrijwel onmogelijk. Deze kunnen zich bevinden in holen (zoals konijnenholen) of takkenbossen, rommelhoekjes etc. Als onderdeel van de ontwikkeling worden plaatselijk lijnvormige struweeltjes/ruigtes langs greppels verwijderd. Het is niet uit te sluiten dat zich daarin ergens een beschermde nestplaats of verblijfplaats van kleine marterachtigen bevindt. Het is vrijwel onmogelijk om door onderzoek deze plekken vast te stellen. Het is aan te bevelen het rooien van struweel buiten de kwetsbare periode (kraamtijd) uit te voeren. Kleine marters zijn het meest kwetsbaar in de periode 15 maart tot 1 september (bron: Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming', provincie Noord-Brabant). Tegenover het verwijderen van een beperkt aantal lijnvormige struwelen staat dat er ook een aanzienlijk deel verspreid over het plangebied blijft behouden en dat bovendien vele bosjes, singels en hagen worden aangelegd en de landbouw wordt geëxtensiverd. Door stapels hout/takkenbossen aan te brengen langs aan te planten nog jonge bosjes. Hierdoor kan het aantal geschikte nestplaatsen en leefmogelijkheden van de hermelijn sterk bevorderd worden (zoogdiervereniging.nl). Dit geldt o.i. tevens voor de beide andere kleine marters. Op de langere termijn wordt het habitat binnen het plangebied voor alle soorten gunstiger door extensivering en toename van landschapselementen.

Geadviseerd wordt nader onderzoek uit te voeren en te handelen conform de 'Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming', provincie Noord-Brabant.

Steenmarter

Er is één steenmarterwaarneming binnen het plangebied opgenomen in de NDFF (laatste 5 jaar) uit een bosperceel bij het Hazennest. Steenmarters hebben verblijfplaatsen in gebouwen, takkenhopen, boomholtes en dichte struwelen. Vaak hebben ze vele verblijfplaatsen die ze onregelmatig gebruiken. Er worden geen gebouwen gesloopt of aangetast behalve misschien een klein schuurtje. Het is aan te bevelen om indien het schuurtje inderdaad gesloopt moet worden vast te stellen of dit in gebruik is door een steenmarter. Als onderdeel van de ontwikkeling worden plaatselijk lijnvormige struweeltjes/ruigtes langs greppels verwijderd. Het is niet geheel uit te sluiten dat zich daarin ergens een verblijfplaats bevindt. Aanwezigheid van een nestplaats op een dergelijke plek is zeer onaannemelijk. Of een marter af en toe een struweel, hol of takkenbos gebruikt is vrijwel onmogelijk om te onderzoeken. Het verdwijnen van een dergelijk struweeltje zal ook geen invloed hebben op functionaliteit van het leefgebied of de functionaliteit van een nestplaats. Daarvoor is de steenmarter te opportunistisch en bovendien blijven binnen het plangebied de meeste struwelen en alle bossen en singels behouden en worden er vele nieuwe aangelegd. De jaren na de ontwikkeling zal het plangebied eerder geschikter worden voor de steenmarter dan nu het geval is.

Das

Binnen het plangebied bevinden zich in ieder geval twee burchten waaronder één zekere hoofd/kraamburcht. Beide bevinden zich in bospercelen bij het Hazennest. Gezien de korte afstand van deze burchten ten opzichte van elkaar behoren deze ongetwijfeld bij dezelfde clan. Ook elders binnen het plangebied wordt af en toe een enkele dassenpijp vastgesteld. Met name de graslanden rondom de burchten worden gebruikt als foerageergebied. Met name graslanden direct rondom de kraamburcht zijn van extra belang omdat het vrouwtje in de kraamtijd 's nachts af en toe van het foerageren terug moet komen naar de burcht om de jongen te zogen. Uit de NDFF (laatste 10 jaar) komen 12 opgaven naar voren alle in de zeer directe omgeving van de bosjes van het Hazennest. Foeragerende dassen worden echter ook wel op andere locaties verspreid in het plangebied gezien (mond. meded. Mischa Cillessen).

Alle bosjes binnen het plangebied, dus ook die rondom het Hazennest, blijven behouden. Wel worden mantelvegetaties gerealiseerd. Op wat grotere afstand van de burchten worden beweide grasland en akkers omgevormd tot hooilanden. Bovendien wordt de bodem deels afgegraven. Als foerageergebied worden deze ongeschikt.

Een aanzienlijk aandeel graslanden direct rondom de bosjes met burchten echter (de belangrijkste graslanden) worden geschikter gemaakt als dassenfoerageergebied door in gebruik name als extensief beweide kort vochtig grasland en aanleg van singels en hagen. De inrichting en ontwikkeling is hier in eerste instantie afgestemd op de das. Het is hierdoor onaannemelijk dat de functionaliteit van de dassenburchten wordt aangetast, maar het is aan te raden dit nog nader te onderzoeken en verder te onderbouwen, onder meer door beter in beeld te brengen hoeveel beschikbaar foerageergebied aanwezig blijft en wat de toekomstige kwaliteiten zijn als foerageergebied. Ook dient in beeld gebracht welk foerageergebied ook voor de betreffende clan beschikbaar is en of er geen clans in de omgeving zijn die hier al aanspraak op maken.

Het is verder van belang om voorafgaand het rooien van struwelen langs greppels te controleren of er geen dassenburcht/pijp aanwezig is. Ten aanzien van inrichtingswerkzaamheden rondom de bosjes met burchten wordt aangeraden buiten de kwetsbare kraamperiode te werken en niet te werken in schemer of donker (tussen zonsondergang en opkomst).

5.1.3 VLEERMUIZEN

Het plangebied wordt gebruikt door verschillende soorten vleermuizen. Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komen opgaven van meerdere soorten naar voren namelijk gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, tweekleurige vleermuis (1 opgave), grootoorvleermuis (spec.) en de zeldzame bosvleermuis.

Deels betreft het gebouwbewonende en deels boombewonende soorten, terwijl sommige zowel gebouwen als bomen kunnen gebruiken. Alle vleermuizen, hun voorplantingsplaatsen en rustplaatsen zijn beschermd via artikel 3.5 van de Wnb. Daarbij geldt dat ook het essentiële leefgebied dat nodig is voor de functionaliteit van een dergelijk voortplantingsplaats of rustplaats beschermd is (zoals vliegroutes en foerageergebied).

Tijdens de ontwikkeling worden geen bomen geveld en geen gebouwen aangetast. Het plangebied wordt op den duur als foerageergebied alleen maar beter voor alle soorten. Het is zo goed als uit te sluiten dat een voortplantingsplaats of rustplaats dan wel de functionaliteit daarvan in het geding komt. Het is met voldoende zekerheid uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van vleermuizen.

5.1.4 REPTIELEN EN AMFIBIEËN

Uit het plangebied komen geen opgaven van beschermde reptielen naar voren, ondanks het feit dat het plangebied niet geheel ongeschikt lijkt voor hazelworm en levendbarende hagedis. Hoewel de eerste soort een vrij verborgen leefwijze heeft zijn beide soorten ook wel normaal overdag aan te treffen op bijvoorbeeld bospaden of wegen. Dat er de laatste 10 jaar geen enkel opgave is impliceert dat het waarschijnlijk is dat deze soorten niet in het gebied aanwezig zijn. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van reptielen.

Naast algemene in Noord Brabant vrijgestelde amfibieën als bruine kikker en gewone pad is het plangebied leefgebied van de kamsalamander. Deze wordt hieronder apart uitgebreider beschreven. Er is één opgave van een roepende boomkikker net ten zuiden van het Riddershofpad in mei 2023. De dichtstbijzijnde populatie ligt in de omgeving van natuurgebied De Brand ten noordoosten van het plangebied. Mogelijk is de niet te verifiëren waarneming juist en is er inderdaad een boomkikker aanwezig geweest. Van een populatie in het plangebied is helaas nog geen sprake, dat is overigens wel een doel van de geplande ontwikkelingen. Als onderdeel van de ontwikkelingen wordt niet gewerkt aan bestaande geschikte poelen. Wel wordt plaatselijk struweel verwijderd.

Er blijft echter ook voldoende struweel over om als zonplaats te kunnen gebruiken door boomkikkers en er wordt ook nieuw struweel gerealiseerd. Het plangebied wordt door aanleg van nieuwe poelen en struwelen uiteindelijk beter als leefgebied voor deze soort.

Wel is van belang dat er geen boomkikkers worden gedood bij het verwijderen van struweel, ook al is er vrijwel zeker nog geen populatie aanwezig en betrof de waarneming waarschijnlijk een ‘verdwaald’ exemplaar. Het is van belang dat er voorafgaand een check plaats vind of zich hier boomkikkers in bevinden. Wat ook mogelijk is om in het voorjaar nog een inventarisatie uit te voeren naar eventuele aanwezige boomkikkers. Indien deze dan worden vastgesteld dient hier bij werkzaamheden aan struwelen rekening mee te worden gehouden, indien deze niet worden vastgesteld is het zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort.

Kamsalamander

Binnen het plangebied komen meerdere poelen voor waar kamsalamander is vastgesteld. Nader onderzoek naar het gebruik van poelen en de actuele aanwezigheid is gewenst in het kader van de planvorming, maar uit juridisch oogpunt niet direct noodzakelijk daar bestaande poelen niet worden aangetast en ook geen rustplaatsen of essentieel habitat worden vernietigt. Ook zal het plangebied worden gebruikt als foerageer-, rust- en overwinteringsgebied. Er worden als onderdeel van de ontwikkeling geen werkzaamheden uitgevoerd aan bestaande poelen of bosjes. Wel wordt mogelijk de waterstand enigszins aangepast, maar met het doel dat de waterstand in het voorjaar wat langer hoog blijft. Het is niet de verwachting dat dit effect heeft op de functionaliteit als voortplantingswater. De verwachting en doel is juist dat de kwaliteit verbetert.

Waarschijnlijk overwinteren de kamsalamanders in de in de omgeving gelegen bosjes, maar de soort kan ook overwinteren tussen wortels van struiken in struwelen. Het verwijderen van struiken en struwelen, waarbij ook de bodem wordt geroerd in de directe omgeving van de voortplantingswateren dienen plaats te vinden in de meest gunstige periode van april t/m juli omdat de meeste dieren dan in het water aanwezig zijn (bron: kennisdocument kamsalamander, Bij12). Overigens voorziet de ontwikkeling van het plangebied in de realisatie van tientallen nieuwe poelen, bosjes en singels juist ten behoeve van deze hoofddoelsoort.

Indien met bovenstaande rekening wordt gehouden is de kans op overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort zo goed als uit te sluiten.

5.1.5 VISSSEN

In een poel in het zuidwesten van het plangebied tegen de Burgemeester Bechtweg aan is de grote modderkruiper (2 ex) vastgesteld in 2012 (bron: NDFF). In de NDFF zijn verder 2 opgaven van die soort opgenomen vastgesteld via DNA in een monster in resp. 2012 en 2016. Aan de poel zelf vinden geen werkzaamheden plaats in het kader van de voorgenomen ontwikkeling. Het is onduidelijk of er nog andere locaties zijn waar de soort binnen het plangebied kan voorkomen en waar veranderingen voorzien zijn in bijvoorbeeld waterpeil. De meeste watergangen vallen momenteel droog. Nader onderzoek is noodzakelijk om vast te stellen of er grote modderkruipers of voortplantingsplaatsen of rustplaatsen door de ontwikkelingen in het geding kunnen komen en waardoor overtreding van de Wnb. zou plaatsvinden. Wij adviseren voorkomen van de soort te onderzoeken middels E-DNA. Het is uiterst onaannemelijk dat er nog andere beschermde vissen in het plangebied voorkomen.

5.1.6 ONGEWERVELDEN

Uit de NDFF (laatste 5 jaar) komt één opgave van teunisbloempijlstaart en 1 opgave van bosbeekjuffer naar voren uit plangebied dan wel de directe omgeving. Van andere beschermde ongewervelden zijn geen opgaven. Beide waarnemingen zijn gedaan in de bebouwde kom van Tilburg. Het is zo goed als uit te sluiten dat er een populatie van bosbeekjuffers binnen het plangebied voorkomt. Er zijn geen waarnemingen gedaan tijdens de veldbezoeken en het plangebied lijkt niet of nauwelijks geschikt voor de soort door ontbreken van geschikt stromend water.

Teunisbloempijlstaart duikt tegenwoordig regelmatig op, op allerlei plekken in Nederland waar teunisbloemen aanwezig zijn. Binnen het plangebied zijn geen haarden van teunisbloemsoorten of harig wilgenroosje vastgesteld, maar mogelijk komt de soort met één of enkele planten op een enkele plek voor. In het geval teunisbloemen of harig wilgenroosjes dienen te verdwijnen dient vooraf (in augustus) onderzocht op aanwezigheid van rupsen van de pijlstaart.

Een soort beschermde vlinder die eigenlijk wel werd verwacht binnen het plangebied is de kleine ijsvogelvlinder. Die soort heeft zich de laatste jaren vrij sterk uitgebreid en de bossen rondom het Hazenest lijken geschikt als habitat. Hiernaast is de waardplant, kamperfoelie, daar aanwezig. Er zijn echter geen opgaven van de soort in de NDFF (laatste 5 jaar) en tijdens de veldbezoeken is de soort ook niet aangetroffen. De bossen blijven overigens geheel gespaard inclusief de randen met eventuele kamperfoelie. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort.

Uit het plangebied (NDFF laatste 10 jaar) zijn geen waarnemingen opgenomen van de grote weerschijnvlinder. In de Brand is sprake van een bekende populatie en in 2023 is een waarneming gedaan in Tilburg Noord. Het is niet geheel uit te sluiten dat er in het populieren bosje in het noorden eieren worden afgezet door grote

weerschijnvlinder. Hierin zijn echter geen werkzaamheden gepland waardoor een overtreding van de Wnb. kan worden uitgesloten.

Uit het plangebied (NDFF laatste 10 jaar) zijn geen waarnemingen opgenomen van de vermiljoenkever. Uit zowel de Brand als het Noorderbos zijn wel opgaven. Het is niet geheel uit te sluiten dat er in het populieren bosje vermiljoenkever aanwezig is. Zolang het bosje niet wordt verwijderd of aangetast is een kans op overtreding van de Wnb. ten aanzien van deze soort zo goed als uit te sluiten.

Voor andere soorten beschermde ongewervelden zijn geen aanwijzingen en deze worden dan ook niet verwacht.

5.1.7 VAATPLANTEN EN MOSSEN

Er zijn geen beschermde vaatplanten of mossen bekend uit het plangebied of de directe omgeving (NDFF laatste 10 jaar) m.u.v. een kartuizer anjer tegen de bebouwde kom aan. Het gaat vrijwel zeker om een niet wild exemplaar. De soort wordt regelmatig gezaaid. Tevens valt de locatie buiten het plangebied.

Er zijn tijdens de diverse veldonderzoeken geen beschermde plantensoorten aangetroffen en deze zijn ook niet te verwachten. Het is zo goed als uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot overtreding van de Wnb. ten aanzien van mossen of vaatplanten.

5.2 NATUURBESCHERMINGSWET (NATURA 2000)

Het plangebied ligt ongeveer 450m ten zuidwesten van De Brand dat onderdeel uitmaakt van Natura 2000-gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen, zie afbeelding afb 5. Aspecten als stikstofemissie tijdens de aanleg en aanpassingen aan de waterhuishouding zullen nader moeten worden getoetst op effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied.

Geadviseerd wordt een Voortoets Natura 2000 uit te voeren om vast te stellen om vast te stellen welke eventuele negatieve effecten op instandhoudingsdoelen (nog meer) niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Voor mogelijke alle mogelijke negatieve effecten dient een nadere toetsing uitgevoerd te worden in de vorm van een passende beoordeling.

Afbeelding 5: Locatie van het plangebied (met onderbroken lijn omkaderd) ten opzichte van het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied (licht groen).

5.3 NATUURNETWERK NEDERLAND

Binnen het plangebied liggen gebiedjes die onderdeel uit maken van het NNN, in Noord Brabant opgenomen als het Natuurnetwerk Brabant, zie afbeelding 6. Er vinden echter geen ontwikkelingen plaats die een negatieve invloed veroorzaken op de ecologische waarden en kenmerken. Er vinden geen ontwikkelingen plaats binnen het Natuurnetwerk Brabant. Er vinden wel ontwikkelingen plaats net buiten het huidige Natuurnetwerk Brabant. Omdat voor natuurnetwerk Noord-Brabant externe werking van toepassing is, dient getoetst te worden of de voorgenomen herinrichting van het plangebied en de daartoe noodzakelijke werkzaamheden een negatief effect op de ecologische waarden en kenmerken met zich mee kunnen brengen.

Er ligt een ecologische verbindingszone (EVZ) binnen het plangebied, waar van afgeweken wordt en die voor delen op andere locaties ruimer wordt ingevuld. Dit dient in overleg met o.a. de provincie plaats te vinden.

Afbeelding 6: Locatie van het plangebied (met onderbroken lijn omkaderd) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland gebieden (licht groen).

CONCLUSIE

Soortbescherming

In onderstaande tabel worden de bevindingen per soortgroep weergegeven. Het gaat hier specifiek over de niet door de provincie vrijgestelde soorten.

TABEL 1: SOORTBESCHERMING

SOORT(GROEP) & BESCHERMINGSREGIME	GESCHIKT HABITAT	KANS OP OVERTREDING WNB	NADER ONDERZOEK	OPMERKINGEN
Vogels	ja	ja	nee	Rekening houden met broedende vogels ecologisch werkprotocol
Jaarrond beschermde vogels	ja	ja	Ja	buizerd, havik, sperwer, ransuil, steenuil (nesten en essentieel foerageergebied)
Das	ja	ja	Ja	Nader onderzoek en onderbouwing o.a. met oog op essentieel foerageergebied en toetsing op mogelijke effecten van recreatie ecologisch werkprotocol
Eekhoorn	ja	ja	nee	Voorkomen van verstoring eventueel in gebruik zijnde nesten (check) ecologisch werkprotocol
Bunzing wezel en hermelijn	ja	ja	Ja	Conform handleiding kleine marters in relatie tot soortbescherming (provincie Noord Brabant) ecologisch werkprotocol
Steenmarter	ja	ja	Ja	Onderzoeken op gebruik schuurtje (indien deze wordt afgebroken) en andere mogelijke verblijfplaatsen ecologisch werkprotocol
Overige grondgebonden zoogdieren	ja	nee	nee	
Vleermuizen	ja	nee	nee	
Reptielen	ja	nee	nee	Geen recente waarnemingen niet vrijgestelde soorten
Kamsalamander	ja	ja	ja	Inmiddels nader onderzocht, voortplantingsplaatsen bekend ecologisch werkprotocol
Boomkikker	beperkt	beperkt	nee	ecologisch werkprotocol
Overige amfibieën	ja	ja	ja	Inmiddels nader onderzocht, niet aanwezig m.u.v. vrijgestelde soorten ecologisch werkprotocol
Grote modderkruiper	ja	ja	ja	Onderzoeken op aanwezigheid middels E-DNA
Overige vissen	nee	nee	nee	
Kleine ijsvogelvlinder	ja	nee	nee	
Grote weerschijnvlinder	beperkt	nee	nee	
Teunisbloempijlstaart	beperkt	ja	ja	Onderzoek teunisbloemen en harig wilgenroosje op rupsen
Vermiljoenkever	beperkt	nee	nee	
Overige invertebraten	nee	nee	nee	
Vaatplanten en mossen	ja	nee	nee	Geen opgaven bekend, niet aangetroffen bij uitgebreide veldverkenningen

Broedseizoen

In gebruik zijnde nesten van vogels mogen nooit worden beschadigd, vernield of verstoord. Het is aan te raden werkzaamheden die daartoe kunnen leiden, ruim buiten de indicatieve broedtijd van vogels (1 maart-31 juli) uit te voeren.

Zorgplicht

Geadviseerd wordt om tijdens de werkzaamheden de algehele zorgplicht in acht te nemen. Als basis hiervoor wordt geadviseerd een ecologisch werkprotocol op te stellen waarbij met alle (mogelijk) voorkomende soorten rekening wordt gehouden.

Gebiedsbescherming

In onderstaande tabel worden de bevindingen voor Natura 2000 en Natuurnetwerk Brabant weergegeven.

TABEL 2: GEBIEDSBESCHERMING				
GEBIEDSTYPE	AFSTAND TOT GEBIED	NEGATIEVE EFFECTEN VERWACHT	NADER ONDERZOEK	OPMERKINGEN
Natura 2000 Loonse en Drunense Duinen en Leemkuilen	450 meter	onbekend	ja	Voortoets N2000, Passende beoordelingen Mogelijk aerius calculatie (afhankelijk van oordeel taskforce stikstof)
Natuurnetwerk Brabant	-	onbekend	ja	

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BESCHERMDE SOORTEN VAN ARTIKEL 3.5

BESCHERMDE SOORTEN UIT DE HABITATRICHTLIJN

geel schorpioenmos	juchtleerkever	ruige dwergvleermuis
tonghaarmuts	vermiljoenkever	tweekleurige vleermuis
kleine vlotvaren	bronslibel	vale vleermuis
liggende raket	gaffellibel	watervleermuis
drijvende waterweegbree	gevlekte witsnuitlibel	bruinvis
groenknolorchis	groene glazenmaker	dwergpotvis
kruipend moerasscherm	noordse winterjuffer	gestreepte dolfijn
zomerschroeforchis	oostelijke witsnuitlibel	gewone dolfijn
moerasparelmoervlinder	rivierrombout	gewone spitsdolfijn
oeveraas	sierlijke witsnuitlibel	grijze dolfijn
mercuurwaterjuffer	teunisbloempijlstaart	kleine zwaardwalvis
walrus	gladde slang	narwal
dikkopschildpad	muurhagedis	orca
kemp's zeeschildpad	zandhagedis	tuimelaar
lederschildpad	steur	witflankdolfijn
soepschildpad	hamster	witsnuitdolfijn
bultrug	otter	noordse vinvis
gewone vinvis	baardvleermuis	potvis
boomkikker	bechsteins vleermuis	poelkikker
geelbuikvuurpad	bosvleermuis	houting
heikikker	brandts vleermuis	bataafse stroommossel
kamsalamander	franjestaat	platte schijfhoren
knoflookpad	gewone grootoorvleermuis	bever
rugstreppad	grijze grootoorvleermuis	hazelmuis
vroedmeesterpad	grote hoefijzerneus	lynx
apollovlinder	grote rosse vleermuis	noordse woelmuis
boszandoog	ingekorven vleermuis	wilde kat
donker pimperlblauwtje	kleine dwergvleermuis	wolf
grote vuurvlinder	kleine hoefijzerneus	gewone dwergvleermuis
pimperlblauwtje	laatvlieger	butskop
tijmblauwtje	meervleermuis	dwergvinvis
zilverstreephooibeestje	mopsvleermuis	griend
brede geelrandwaterroofkever	noordse vleermuis	spitsdolfijn van gray
gestreepte waterroofkever	rosse vleermuis	witte dolfijn

BIJLAGE 2: BESCHERMDE SOORTEN VAN ARTIKEL 3.10

BESCHERMDE DIERSOORTEN (BIJLAGE A)

alpenwatersalamander	ringslang
vinpootsalamander	beekdonderpad
vuursalamander	beekprik
aardbeivlinder	elrits
bosparelmoervlinder	gestippelde alver
bruin dikkopje	grote modderkruiper
bruine eikenpage	kwabaal
duinparelmoervlinder	boommarter
gentiaanblauwtje	damhert
grote parelmoervlinder	das
grote vos	edelhert
grote weerschijnvlinder	eekhoorn
iepenpage	eikelmuis
kleine heivlinder	grote bosmuis
kleine ijsvogelvlinder	molmuis
kommavlinder	veldspitsmuis
sleedoornpage	waterspitsmuis
spiegeldikkopje	gewone zeehond
veenbesblauwtje	grijze zeehond
veenbesparelmoervlinder	meerkikker
veenhooibeestje	aardmuis
veldparelmoervlinder	bunzing
zilveren maan	dwergmuis
vliegend hert	dwergspitsmuis
beekrombout	gewone bosspitsmuis
bosbeekjuffer	hermelijn
donkere waterjuffer	huisspitsmuis
gevlekte glanslibel	ondergrondse woelmuis
gewone bronlibel	rosse woelmuis
hoogveenglanslibel	steenmarter
kempense heidelibel	tweekleurige bosspitsmuis
speerwaterjuffer	veldmuis
europese rivierkreeft	vos
adder	wezel
hazelworm	woelrat
levendbarende hagedis	

BESCHERMDE PLANTENSOORTEN (BIJLAGE B)

blaasvaren	kleine wolfsmelk
groensteel	kluwenklokje
schubvaren	knollathyrus
akkerboterbloem	knolspirea
akkerdoornzaad	korensla
akkerogentroost	kranskarwij
beklierde ogentroost	kruiptijm
berggamander	lange zonnedaauw
bergnachtorchis	liggende ereprijs
blauw guichelheil	moerasgamander
bokkenorchis	muurbloem
bosboterbloem	naakte lathyrus
bosdravik	naaldenkervel
brave hendrik	pijlscheefkelk
brede wolfsmelk	roggelelie
breed wollegras	rood peperboompje
bruinrode wespenorchis	rozenkransje
dennenorchis	ruw parelzaad
dreps	scherpkruid
echte gamander	schubzegge
franjegentiaan	smalle raai
geelgroene wespenorchis	spits havikskruid
geplooide vrouwenmantel	steenbraam
getande veldsla	stijve wolfsmelk
gevekt zonneroosje	stofzaad
glad biggenkruid	tengere distel
gladde zegge	tengere veldmuur
groene nachtorchis	trosgamander
groot spiegelklokje	veenbloembies
grote bosaardbei	vliegenorchis
grote leeuwenklauw	vroege ereprijs
honingorchis	wilde averuit
kalkboterbloem	wilde ridderspoor
kalketrip	wilde weit
karthuizeranjer	wolfskers
karwijselie	zandwolfsmelk
kleine ereprijs	zinkviooltje
kleine schorseneer	zweedse kornoelje

VRIJSTELLING BINNEN DE PROVINCIE NOORD-BRABANT

Voor de onderstaande soorten geldt een vrijstelling in de provincie Noord-Brabant bij ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud.

Deze vrijstelling geldt voor de volgende soorten: aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker.

Buiting Advies
Kanaaldijk 96
6956 AX Spankeren

0313 - 619042
www.buiting.nl